УДК368.013.25

Олена Панченко, к.е.н., доц.
(доцент каф. «Фінанси, банківська справа та страхування», Чернігівський національний технологічний університет)
Юлія Краснянська, студентка
(магістр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», Чернігівський національний технологічний університет)

СТРАХОВІ ТОВАРИСТВА НЕКОМЕРЦІЙНОГО ТИПУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СТРАХОВОГО РИНКУ

У статті визначені основні проблеми функціонування страхового ринку України на сучасному етапі для розв'язання яких, необхідним є створення страхових товариств некомерційного типу – товариств взаємного страхування та страхових кооперативів. Для обґрунтування такого висновку досліджено історичний розвиток виникнення та становлення некомерційного страхування та виділені особливості механізму функціонування страхових товариств некомерційного типу в сучасних умовах. У процесі дослідження проведено детальний аналіз основних показників розвитку некомерційного страхування на страхових ринках зарубіжних країн. Проаналізовано динаміку частини світового страхового ринку, що обслуговується товариствами взаємного страхування та страховими кооперативами, а також у розрізі окремих держав світу, досліджено динаміку страхових премій та визначено частину страхового ринку, що обслуговується товариствами взаємного страхування в державах з найбільш розвинутими страховими ринками. На основі проведеного детального аналізу визначено зростання загального рівня розвитку взаємного страхування за кордоном та активне його використання провідними державами світу у вирішенні проблем соціальної сфери, а також обґрунтовано необхідність активного вивчення досвіду зарубіжний країн для формування страхових товариств некомерційного типу на вітчизняному страховому ринку.

Ключові слова: *взаємне страхування, некомерційне страхування, товариства взаємного страхування, страхові кооперативи, світовий страховий ринок.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку процеси реформування в Україні спрямовані на вдосконалення ринкових відносин, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг на міжнародному рівні, підвищення соціальних стандартів для населення та формування позитивного іміджу держави в світі. Необхідною складовою таких змін є розвиток дієвої системи страхового захисту.

© Панченко О., Краснянська Ю., 2018

Налагоджений страховий механізм стимулює підприємницьку діяльність як гарант фінансової стабільності у випадку негативного впливу багатьох ризиків. Крім того, на страховому ринку акумулюються великі запаси грошових ресурсів, у тому числі довгострокових, що створює передумови для ефективного інвестування їх в економіку країни. Значну роль страхування відіграє і в реалізації соціальної політики, компенсуючи втрати фізичних осіб від негативних непередбачуваних подій, формуючи джерела недержавного пенсійного забезпечення та здійснюючи ефективне управління мобілізованими коштами населення.

Проте страхова система України не повністю виконує вище зазначені функції та характеризується наявністю гострих проблем: висока вартість страхових послуг, порівняно з поточним рівнем доходів громадян; недовіра фізичних і юридичних осіб до страхових компаній; непрозорість страхового механізму; недостатній контроль держави в даній сфері; вузький спектр страхових послуг; низька активність страхових посередників тощо.

Як свідчить зарубіжний досвід, більшість даних проблем можна вирішити шляхом створення системи страхових товариств некомерційного типу – товариств взаємного страхування (ТВС) та страхових кооперативів. Ринок страхових послуг в Україні нині представлений акціонерними страховими компаніями, метою діяльності яких на практиці є максимізація власного прибутку, а не страховий захист населення. Натомість некомерційні організації здатні ефективно виконувати свої функції в умовах низької платоспроможності клієнтів, що є актуальним не лише для громадян України, а й для суб'єктів малого та середнього підприємництва. Здійснюючи свою діяльність у формі ТВС та страхових кооперативів, страхові товариства взаємного типу підлягають суспільному контролю його учасників, що вирішує проблеми недовіри та корумпованості. Крім того, асортимент послуг формується за потребою учасників організації, а діяльність спрямована на максимальне задоволення їх страхових потреб.

Активізація створення таких товариств може стати підґрунтям для ефективної діяльності страхової системи та забезпечення належного виконання нею ряду своїх функцій та сприятиме прискоренню інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС). Отже, актуальним є ретроспективний аналіз розвитку страхових товариств некомерційного типу та дослідження досвіду інших держав світу в даному напрямку з метою виявлення перспектив його використання в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремими питаннями стосовно вивчення особливостей функціонування страхових товариств некомерційного типу займаються вітчизняні та іноземні науковці. Так, Тимошенко І.В. у своїх працях не тільки аналізує можливості розвитку страхових товариств некомерційного типу в Україні [1, 2], а і особливу увагу приділяє механізму функціонування таких структур у різних державах світу. Історію існування ТВС та кооперативів у нашій країні вивчають Манжура О.В. [3], Адамов А.С. [4], Віленчук О.М. [5] та ін. Вагомий внесок у розширення теоретичної бази з даного питання здійснили зарубіжні науковці: Дж. Кеннеді [6], Рассел Джессі, Рональд Кон [7], Пірзон Робін [8] тощо. Вивчення досвіду інших країн світу щодо розбудови системи страхових товариств некомерційного типу є актуальним для України. Кількість наукових праць на дану тематику незначна, тому необхідним є її подальше дослідження. Недостатньо розкритими залишаються питання сучасного стану світового ринку некомерційних страхових структур, систематизації досвіду провідних держав світу та багато інших.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження тенденцій розвитку некомерційного страхування за кордоном, а також визначення особливостей функціонування страхових товариств некомерційного типу в розрізі окремих країн з метою використання їх досвіду на вітчизняному ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історично виникнення некомерційного страхування передує комерційному. Протягом свого розвитку страхові товариства некомерційного типу еволюціонували, проте основні завдання їх діяльності залишалися незмінними: взаємна допомога членам таких організацій, розподіл збитків між ними, помірне фінансове навантаження на учасників, спільне управління фондами грошових коштів тощо. Ретроспективний аналіз розвитку некомерційного страхування у відповідності до виділених науковцями етапів становлення сучасного страхового механізму представлено на рис.1.

На першому етапі відбувається зародження розвитку страхування шляхом домовленості між окремими особами про допомогу один одному при настанні несприятливих подій, але поступово кількість учасників угоди зростає. Спочатку такі договори мали виключно усний характер. Їх суб'єктами, як правило, були представники певного професійного класу: торговці, мореплавці, будівельники тощо. Наприкінці етапу відбувається попереднє формування страхових фондів, проте найчастіше у негрошовому вигляді, внаслідок обмеженості платоспроможності населення.

На початку епохи Середньовіччя розвиток страхової справи гальмується, що пояснювалось укладенням угод (виключно усних) переважно між мандрівниками-торговцями. Формування фонду грошових коштів чи негрошових запасів було небезпечним внаслідок високої ймовірності грабежу. Тому фактично відбулося повернення стану страхування до початкових етапів.

Активізація розвитку страхування пов'язана з появою гільдій, учасники яких створювали фонди, причому часто в грошовій формі. У цей час відомий перший досвід використання вільних коштів на користь учасників гільдії шляхом реалізації діяльності, відмінної від страхової.

Крім того, розпочинається практика наближеного розрахунку розміру внесків залежно від можливих ризиків, але диференціація платежів між учасниками все ще не здійснювалася. У цей період відбувається перший поділ страхування на види: майнове та немайнове, а також поширюється практика укладення договорів у письмовій формі, проте поняття «полісу» у сучасному розумінні не використовується.

Розвиток страхових товариств некомерційного типу на третьому етапі був пов'язаний з визначенням їх місця на страховому ринку поруч з комерційними страховими компаніями. Саме в цей період страхування набуває підприємницького характеру та відбувається поділ клієнтів на прихильників комерційної та некомерційної його форми.

Комерційним страховикам віддали перевагу забезпечені верстви населення, які мали можливість здійснювати порівняно значні страхові платежі. При настанні страхових випадків вони отримували великі відшкодування. Поступово некомерційне страхування стало вважатися страхуванням бідних чи незахищених верств населення. Перша офіційна некомерційна страхова структура заснована в Англії наприкінці XVII ст. з метою страхового захисту населення від вогню.

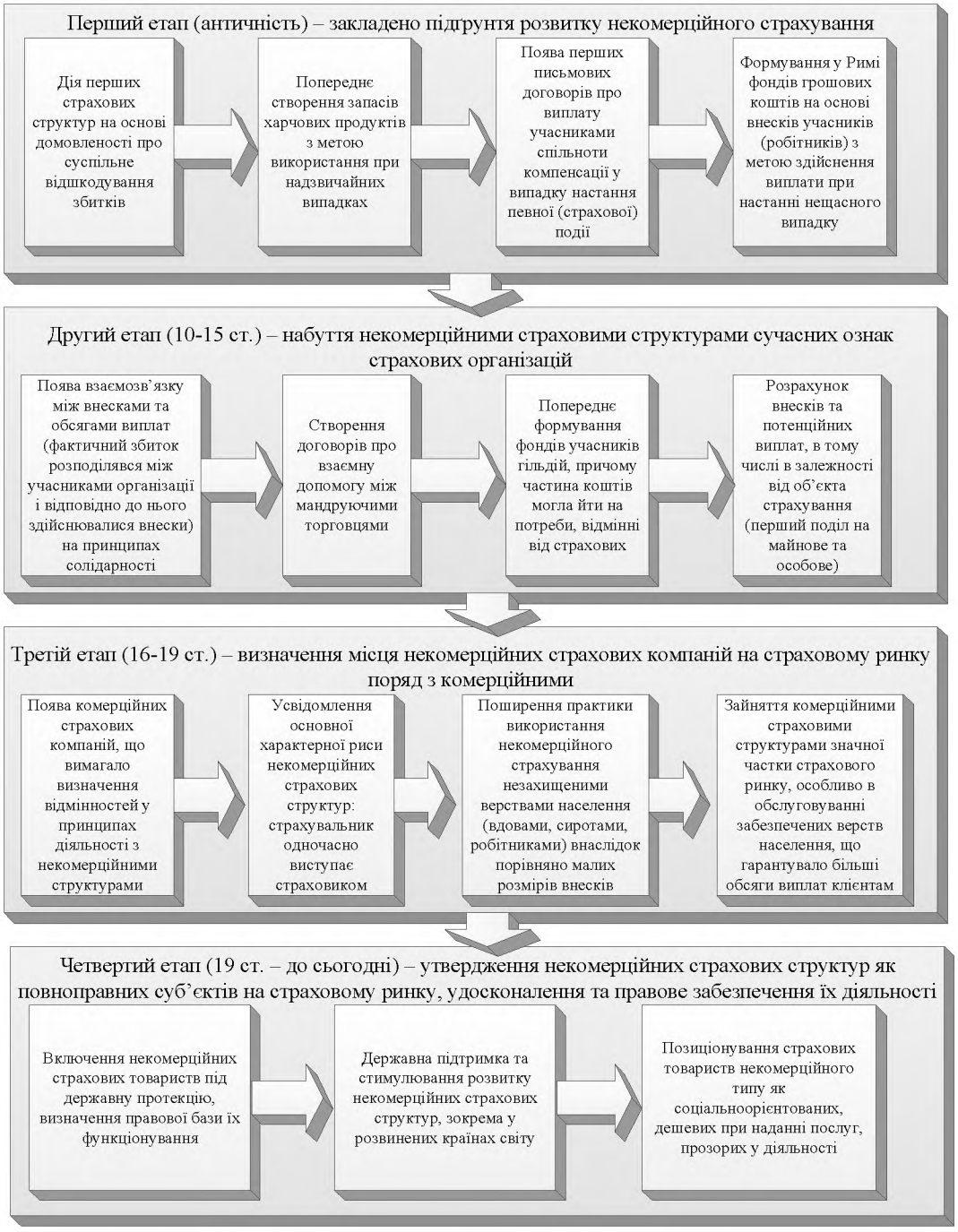

Рис. 1. **Ретроспективний розвиток некомерційного страхування**
Джерело: складено авторами на основі [4, 5, 9-12]

Ситуація змінюється у XIX ст., коли у розвинених країнах світу ринок страхування опинився під державним регулюванням. Відбувається законодавче

розмежування комерційного та некомерційного страхування та закладаються правові основи їх діяльності.

Некомерційне страхування визначається як дієвий інструмент реалізації не лише соціальної (страховий захист громадян за низьку плату), а й інвестиційної (убезпечення від ризиків малих та середніх підприємств) політики. Крім того, освоєння ефективних актуарних розрахунків, автоматизація управління фондами грошових коштів дозволяють залучати велику кількість клієнтів.

Нині некомерційні страхові структури є повноцінними конкурентами комерційних страхових компаній у провідних державах світу, тоді як в Україні на даний момент не зареєстровано жодного страхового товариства некомерційного типу.

Виходячи з виявлених особливостей та принципів функціонування страхових товариств некомерційного типу механізм їх діяльності в найзагальнішому вигляді можна представити наступним чином (рис. 2).

Страхові товариства некомерційного типу, маючи ряд переваг перед комерційними страховими компаніями, набули широкого поширення у світі. Протягом 2007 – 2016 рр. частка некомерційного страхування на світовому страховому ринку (рис. 3) коливається від 24,1% (у 2007 р.) до 27,8% (у 2013 р.).

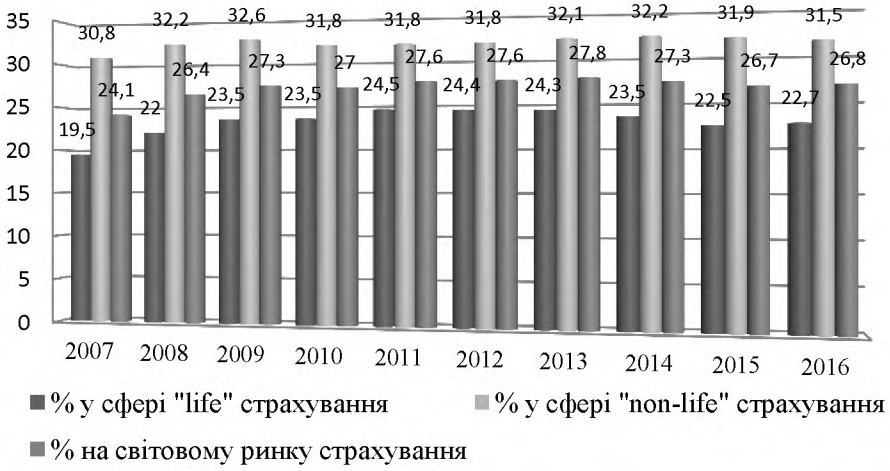

Рис. 3. **Динаміка частки світового страхового ринку, що обслуговується ТВС та страховими кооперативами протягом 2007-2016 рр., %**
Джерело: складено авторами на основі [13,14]

Незначне погіршення показників характерно для 2014 – 2016 рр. Проте навіть у період поглиблення кризових явищ у світовій економіці різких спадів у сфері некомерційного страхування не простежується. У секторі «non-life» страхування максимальне значення за досліджуваний період припадає на 2009 р., але амплітуда змін менша, порівняно з сектором «life» страхування. У цілому за 2007-2016 рр. частка страхового ринку, охоплена товариствами некомерційного типу зросла.

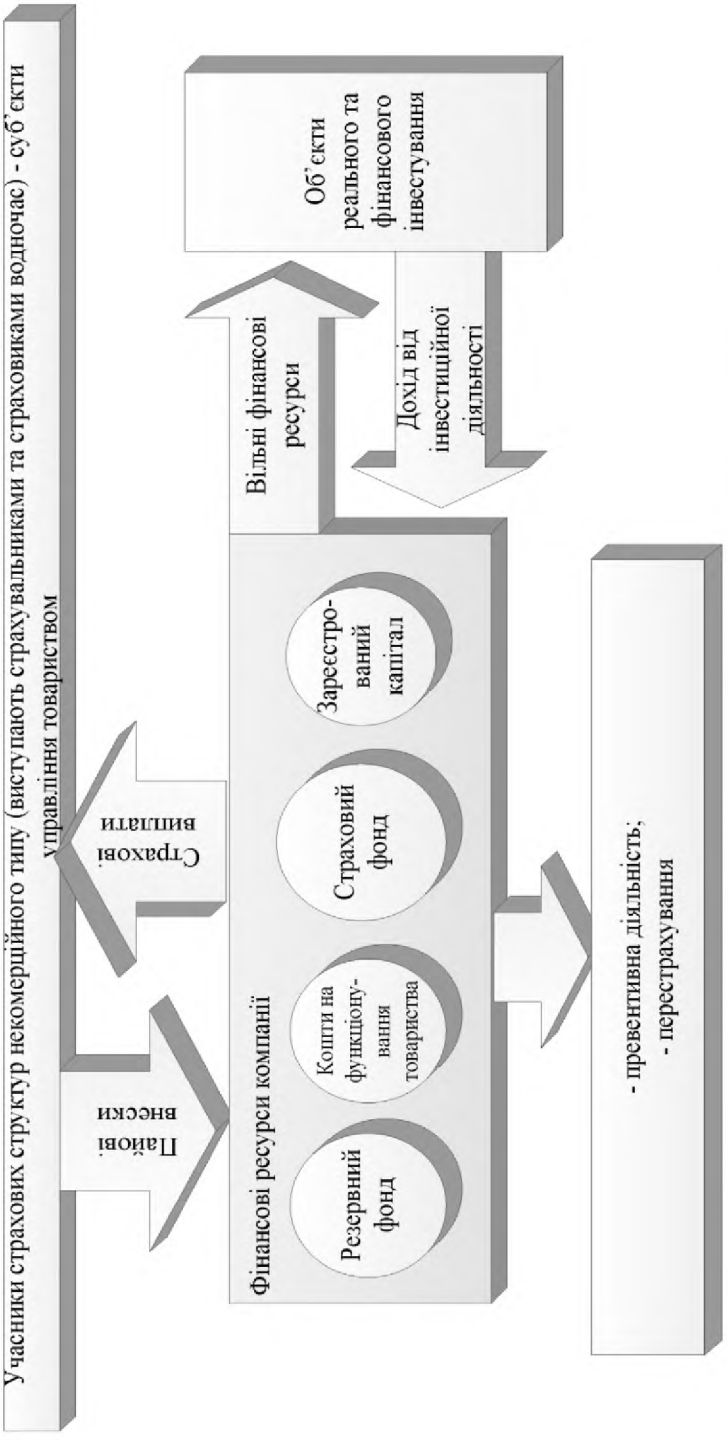

Рис. 2. **Механізм діяльності товариств некомерційного страхування в загальному вигляді**
Джерело: складено авторами

За підсумками 2016 р. ТВС та страхові кооперативи охоплюють 26,8% світового страхового ринку. Для порівняння у 2006 р. сектор некомерційного страхування займав 23,9%.

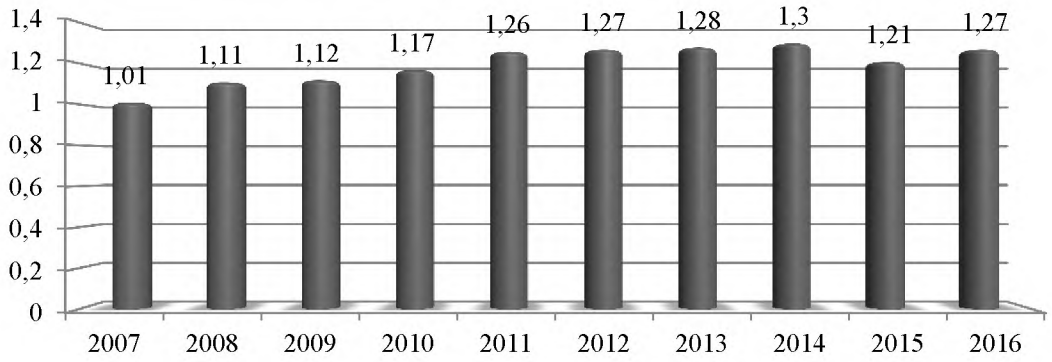

Рис. 4. **Динаміка страхових премій ТВС та страхових кооперативів протягом 2007-2016 рр., млрд дол.**
Джерело: складено авторами на основі [13,14]

Протягом 2007-2014 рр. спостерігається чітка тенденція до нарощування обсягів премій страхових кооперативів та ТВС. Різкий спад показника у 2015 р. змінився позитивною динамікою за підсумками 2016 р. Загалом ринок некомерційного страхування зростає більш швидкими темпами ніж комерційним сектор.

Так, протягом 2007-2015 рр. темп приросту премій страхових кооперативів та ТВС склав 20,2%, тоді як у цілому по страховому ринку 8,3%. Особливе значення некомерційні страхові структури відіграють у розвитку «life» страхування, де темпи приросту складають 16% на противагу загальноринковим – 0,5%. Постійно зростає кількість членів ТВС та страхових кооперативів (за даними 2016 р. 990 млн осіб). Така ситуація свідчить про значний потенціал некомерційного страхування в довгостроковій перспективі. Найбільшу частку некомерційне страхування на страховому ринку займає у Північній Америці (37%) та Європі (31%) – провідних економічних регіонах світу. В Азії та Океанії – 15%, у Південній Америці – 12%, у Африці – всього 3%. Значення показника в розрізі окремих держав світу суттєво відрізняється, проте закономірність розвитку ТВС у економічно потужних державах зазначених регіонів, як правило, прослідковується (рис. 5).

Найвища частка некомерційного страхування за підсумками 2015 р. характерна для держав-членів ЄС (Австрії, Нідерландів, Франції, Словаччини, Швеції, Німеччини, Данії, Угорщини, Іспанії) та Норвегії. Аналогічні тенденції виявлені і при аналізі держав з найпотужнішими страховими ринками у світі (рис. 6).

Найбільшу питому вагу некомерційне страхування займає в країнах «Великої сімки» і малорозвинене у Китаї й Тайвані. У сфері некомерційного «life» страхування у 2015 р. 44,9% премій отримано за послуги зі страхування життя, 36% – пенсійні накопичення та ануїтет, 12,1% – інвестиційні заощадження, 5,2% – страхування від непрацездатності та медичне страхування. Найбільшого

поширення послуги з інвестиційного накопичення набули в Європі, склавши більше 20% внесків у структурі некомерційного «life» страхування регіону, страхування від нещасних випадків та медичне страхування – у Південній та Північній Америці, пенсійне – у Північній Америці та Європі.

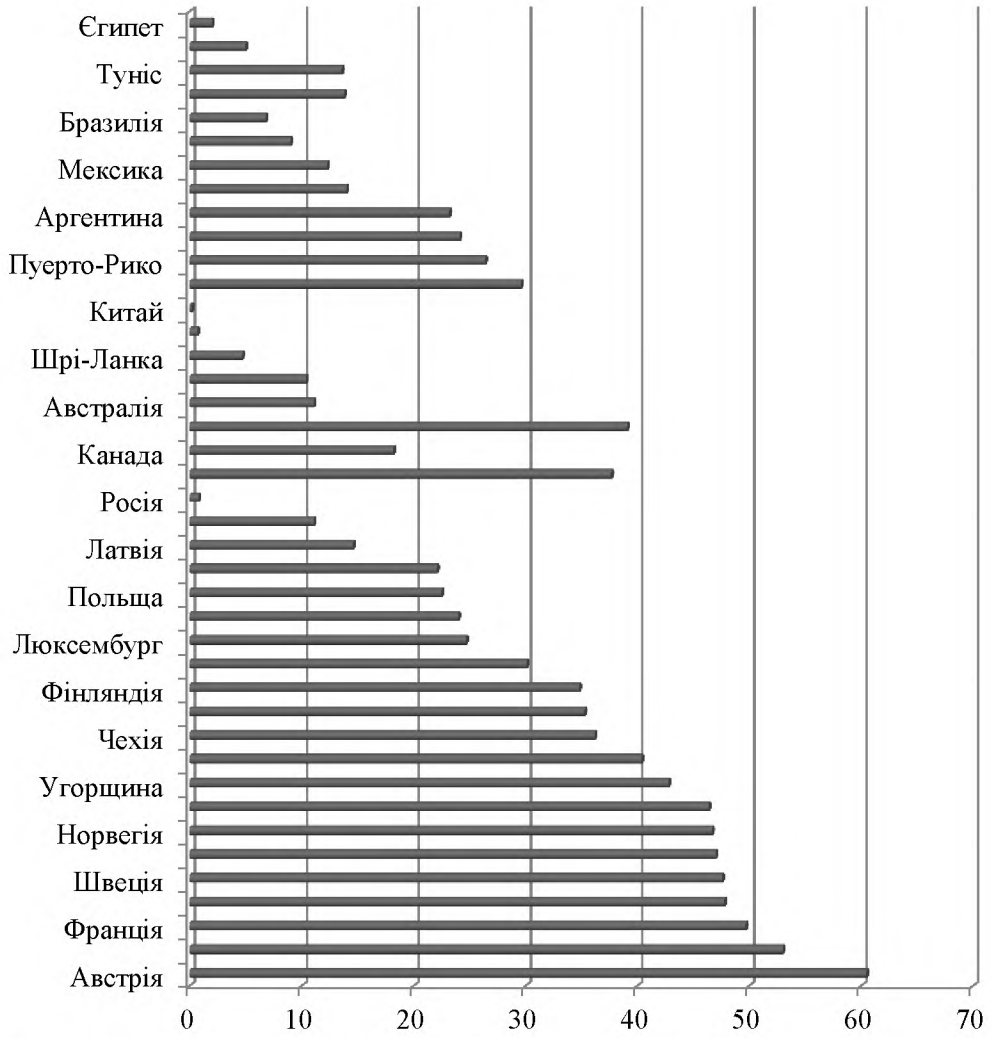
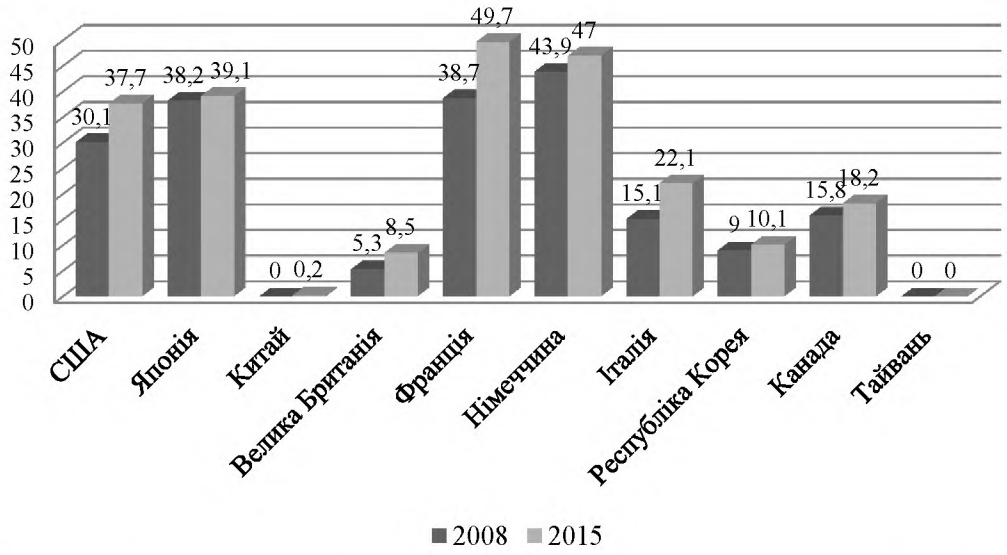

Рис. 5. **Частка страхового ринку, обслуговуваного ТВС та страховими кооперативами в розрізі окремих держав світу, %**
Джерело: складено авторами на основі [13]

У сфері некомерційного «non-life» страхування найбільшу питому вагу займало страхування автотранспортних засобів – 32,5%, захисту від вогневих ризиків – 23,4%, здоров'я – 27,4%. Серед інших видів послуг у Європі було поширеним страхування відповідальності, у Північній Америці – страхування відповідальності, компенсації працівникам та страхування авіаційного та морського транспорту, у

Південній Америці – компенсації працівникам та страхування авіаційного та морського транспорту, в Африці – компенсації працівникам.

Примітка. Держави розташовано за рейтингом найбільших страхових ринків 2015 р.

Рис. 6. **Частка страхового ринку, що обслуговується ТВС та страховими кооперативами в державах з найпотужнішими страховими ринками світу, %**
Джерело: складено авторами на основі [13]

Сектор некомерційного страхування також виступає потужним інституційним інвестором. За підсумками 2015 р. обсяг його вкладень становив 6,55 млрд дол., з них: 59,5% в облігації; 17,6% в акції та інші цінні папери; 12,5% в іпотеку та ін. позики; 1,6% в земельні активи та будівлі.

Доцільним є вивчення досвіду ЄС та США як найбільших центрів розвитку некомерційного страхування. Європейською Комісією визначено такі основні принципи функціонування товариств: відсутність акціонерного поділу, можливість вільного членства, солідарність, демократичне управління (один учасник – один голос; можливість керування організацією довіреними особами на волонтерських засадах), незалежність (в тому числі фінансова), лімітований поділ прибутку. Проте деякі держави мають певні особливості діяльності некомерційних страхових компаній. Наприклад, в Австрії, Бельгії, Данії, Фінляндії, Франції та Нідерландах на чолі товариства знаходяться загальні збори, які теоретично представляють учасників. Саме вони вирішують всі питання організації. У Нідерландах відбувається поділ статутного капіталу на паї чи його акціонування. У Німеччині практикується співробітництво (зокрема матеріальне) держави й учасників страхових товариств. Прикладом стала компанія Krankenkassen (діє як лікарняний фонд), що вважається державним органом. Управління нею здійснюють роботодавці та працівники, а грошові кошти надходять від страхувальників, яким водночас і здійснюються виплати. Найуспішнішим визнано досвід Німеччини, за

аналогією побудовано медичні страхові фонди Чехії. Основна відмінність – управління колегією, яка складається з осіб, призначених Міністерством охорони здоров'я, Палатою депутатів та представниками роботодавців і працівників. Крім того, в Німеччині відбувається постійне вдосконалення механізму здійснення некомерційного страхування як з методологічної, так і з технічної позиції [15-17].

Особливістю функціонування механізму некомерційного страхування в США є існування великих товариств, які акумулюють переважну частку премій. За останніми даними, на 30 таких компаній у сфері «life» страхування припадає 35% загального обсягу страхових внесків; 10% належить лідерам не лише на американському, а й на світовому ринку – «New York Life» та «MassMutual Financial». У сфері «non-life» страхування 30 найбільших за обсягами премій компаній займають 42,8%. Рейтинг очолює «Liberty Mutual Insurance», на який припадає 12,32% страхових внесків. Компанії характеризуються високим рівнем менеджерського апарату та широкою інвестиційною діяльністю [18].

Висновки та пропозиції. У процесі дослідження доведено, що розвиток некомерційного страхування в Україні здатний вирішити велику кількість нагальних проблем страхового ринку. Пройшовши значний шлях становлення від античності до сьогодення, страхові товариства некомерційного типу продовжують розширювати межі своєї діяльності. Провідні держави світу уміло використовують даний вид страхового захисту з метою реалізації соціальних цілей. Вивчення досвіду країн-членів ЄС та США демонструє широкий спектр варіантів організації механізму функціонування ТВС та страхових кооперативів, а також можливість ефективного надання ними різних видів страхових послуг. На основі практичних прикладів зарубіжних держав актуальним є подальше дослідження даного питання в напрямку теоретичної розробки принципів функціонування таких структур в Україні, що має значний потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Тимошенко І. В.* Механізм функціонування товариств взаємного страхування і страхових кооперативів: перспективи розвитку в Україні / І. В. Тимошенко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – №6 (51). – С. 173 – 179.

2. *Тимошенко И. В.* Международный опыт некоммерческого страхования: перспективы применения в Украине / И. В. Тимошенко // Conferinta Internationalna Stintifico-practica «Dezvoltarea Sistemelor Sociale si Economice intr-un Mediu Competitiv La Nivel Global». – 2016. – С. 21 – 24.

3. *Манжура О. В.* Кооперативи у страховому секторі: історичний досвід і перспективи для України / О.В. Манжура // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2015. – № 1. – С. 75 – 84.

4. *Адамов А. С.* Історичні аспекти взаємного страхування / А. С.Адамов // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 51. – С. 253 – 258.

5. *Віленчук О. М.* Еволюція становлення та розвитку некомерційного страхування в аграрній сфері / О. М. Віленчук // Вісник ЖНАЕУ.– 2012.– № 1(2). – С. 96 – 105.

6. *Kennedy Jim*. Not By Chance: A History of the International Cooperative and Mutual Insurance Federation / Jim Kennedy. – Holyoake Books, 1999. – 275 p.

7. *Рассел Джесси*. Взаимное страхование / Джесси Рассел, Рональд Кон. – М.: Изд-во VSD, 2012. – 58 с.

8. *Pearson Robin*. Corporate Forms and Organisational Choice in International Insurance / Robin Pearson, Takau Yoneyama. – Oxford: Oxford University Press, 2015. – 330 p.

9. *Озернюк Г. В.* Історичні витоки та формування страхових правовідносин / Г. В. Озернюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2013. – Вип. 3. – С. 95 – 98.

10. *Стрельбіцький П. А.* Товариства взаємного страхування: зародження, розвиток, становлення / П. А. Стрельбіцький // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – № 2(6). – С. 264 – 271.

11. *Логвинова И. Л.* Генезис взаимного страхования / И. Л. Логвинова // Эконом. науки. – 2010. – № 4. – С. 69 – 76.

12. *Тимошенко І. В.* Товариства взаємного страхування та страхові кооперативи як форма взаємодопомоги / І. В. Тимошенко // Кримський економічний вісник. – 2013, № 1(2). – С.95 – 98.

13. *Global Mutual Market Share 2006 – 2015* / icmif [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.icmif.org/publications/global-mutual-market-share.

14. *Global mutual and cooperative market infographic 2017* / icmif [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.icmif.org/publications/infographics.

15. *The role of mutual societies in the 21st century* / European Parliament [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amice-eu.org.

16. *Study on the current situation and prospects of mutuals in Europe.* Final report / AMICE [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amice-eu.org.

17. *Mutuals in Europe: who they are, what they do and why they matter* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.amice-eu.org.

18. *Market InSights 2015 USA* / icmif [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.icmif.org/publications/market-insights/market-insights-usa-2015.

REFERENCES

1. *Tymoshenko I. V.* Mekhanizm funktsionuvannia tovarystv vzaiemnoho strakhuvannia i strakhovykh kooperatyviv: perspektyvy rozvytku v Ukraini / I. V. Tymoshenko // Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. – 2011. – №6 (51). – S. 173 – 179.

2. *Tymoshenko Y. V.* Mezhdunarodnыi opыt nekommercheskoho strakhovanyia: perspektyvы prymenenyia v Ukrayne / Y. V. Tymoshenko // Conferinta Internationalna Stintifico-practica «Dezvoltarea Sistemelor Sociale si Economice intr-un Mediu Competitiv La Nivel Global». - 2016. – C. 21 – 24.

3. *Manzhura O. V.* Kooperatyvy u strakhovomu sektori: istorychnyi dosvid i perspektyvy dlia Ukrainy / O.V. Manzhura // Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomoria. – 2015. – № 1. – S. 75 – 84.

4. *Adamov A. S.* Istorychni aspekty vzaiemnoho strakhuvannia / A. S.Adamov // Aktualni problemy derzhavy i prava. – 2009. – Vyp. 51. – S. 253 – 258.

5. *Vilenchuk O. M.* Evoliutsiia stanovlennia ta rozvytku nekomertsiinoho strakhuvannia v ahrarnii sferi / O. M. Vilenchuk // Visnyk ZhNAEU.– 2012.– № 1(2). – S. 96 – 105.

6. *Kennedy Jim.* Not By Chance: A History of the International Cooperative and Mutual Insurance Federation / Jim Kennedy. – Holyoake Books, 1999. – 275 p.

7. *Rassel Dzhessy.* Vzaymnoe strakhovanye / Dzhessy Rassel, Ronald Kon. – M.: Yzd-vo VSD, 2012. – 58 s.

8. *Pearson Robin.* Corporate Forms and Organisational Choice in International Insurance / Robin Pearson, Takau Yoneyama. – Oxford: Oxford University Press, 2015. – 330 r.

9. *Ozerniuk H. V.* Istorychni vytoky ta formuvannia strakhovykh pravovidnosyn / H. V. Ozerniuk // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. – 2013. – Vyp. 3. – S. 95 – 98.

10. *Strelbitskyi P. A.* Tovarystva vzaiemnoho strakhuvannia: zarodzhennia, rozvytok, stanovlennia / P. A. Strelbitskyi // Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava. – 2003. – № 2(6). – S. 264 – 271.

11. *Lohvynova Y. L.* Henezys vzaymnoho strakhovanyia / Y. L. Lohvynova // Эkonom. nauky. – 2010. – № 4. – S. 69 – 76.

12. *Tymoshenko I. V.* Tovarystva vzaiemnoho strakhuvannia ta strakhovi kooperatyvy yak forma vzaiemodopomohy / I. V. Tymoshenko // Krymskyi ekonomichnyi visnyk. – 2013, № 1(2). – S.95 – 98.

13. *Global Mutual Market Share 2006 – 2015* / icmif [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.icmif.org/publications/global-mutual-market-share.

14. *Global mutual and cooperative market infographic 2017* / icmif [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.icmif.org/publications/infographics.

15. *The role of mutual societies in the 21st century* / European Parliament [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.amice-eu.org.

16. *Study on the current situation and prospects of mutuals in Europe.* Final report / AMICE [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.amice-eu.org.

17. *Mutuals in Europe: who they are, what they do and why they matter* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu:http://www.amice-eu.org.

18. *Market InSights 2015 USA* / icmif [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.icmif.org/publications/market-insights/market-insights-usa-2015.

Елена Панченко, к.э.н., доц.
(доцент каф. «Финансы, банковское дело и страхование»,
Черниговский национальный технологический университет)
Юлия Краснянская, студентка
(магистр по специальности «Финансы, банковское дело и страхование»,
Черниговский национальный технологический университет)

СТРАХОВЫЕ ОБЩЕСТВА НЕКОМЕРЧЕСКОГО ТИПА КАК ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО СТРАХОВОГО РЫНКА

В статье определены основные проблемы функционирования страхового рынка Украины, на современном этапе для решения которых, необходимо создание страховых обществ некоммерческого типа – обществ взаимного страхования и страховых кооперативов. Для обоснования такого вывода исследовано историческое развитие возникновения и становления некоммерческого страхования и выделены особенности механизма функционирования страховых обществ некоммерческого типа в современных условиях. В процессе исследования проведен детальный анализ основных показателей развития некоммерческого страхования на страховых рынках зарубежных стран. Проанализирована динамика части мирового страхового рынка, который обслуживается обществами взаимного страхования и страховыми кооперативами, а также в разрезе отдельных стран мира, исследована динамика страховых премий и определена часть страхового рынка, которая обслуживается обществами взаимного страхования в странах с наиболее развитыми страховыми рынками. На основе проведенного детального анализа определен рост общего уровня развития взаимного страхования за рубежом и активное его использование ведущими государствами мира в решении проблем социальной сферы, а также обоснована необходимость активного изучения опыта зарубежных стран для формирования страховых обществ некоммерческого типа на отечественном страховом рынке.

Ключевые слова: *взаимное страхование, некоммерческое страхование, общества взаимного страхования, страховые кооперативы, мировой страховой рынок.*

Elena Panchenko, Ph.D., Assoc.
(Associate Professor of Finance, Banking and Insurance,
Chernigov National Technological University)
Julia Krasnyanskaya, student
(Master in Finance, Banking and Insurance, Chernigov National Technological University)

INSURANCE SOCIETIES OF NON-COMERCIAL TYPE AS IMPORTANT INSTITUTING DEVELOPMENT OF THE WORLD INSURANCE MARKET

The article defines the main problems of functioning of the insurance market of Ukraine at the present stage for the solution of which, it is necessary to create insurance societies of non-commercial type - mutual insurance societies and insurance cooperatives. To substantiate this conclusion, the historical development of the emergence and formation of non-commercial insurance has been explored, and the features of the functioning mechanism of non-commercial insurance companies under modern conditions have been singled out. In the process of the study, a detailed analysis of the main indices of the development of non-commercial insurance in the insurance markets of foreign countries was carried out. The dynamics of a part of the world insurance market, which is served by mutual insurance societies and insurance cooperatives, as well as in the context of individual countries of the world, is analyzed, he dynamics of insurance premiums is determined and a part of the insurance market is being serviced by mutual insurance societies in countries with the most developed insurance markets. On the basis of the detailed analysis, the growth of the overall level of development of mutual insurance abroad and its active use by leading states of the world in solving social problems have been determined, and the need for active learning of the experience of foreign countries for the formation of non-commercial insurance societies in the domestic insurance market is substantiated.

Keywords: *mutual insurance, non-commercial insurance, mutual insurance companies, insurance cooperatives, world insurance market.*